

Datum
2022-02-28

Tillämpningsanvisning för beräkning av avgifter inom socialpsykiatri från och med den 1 september 2022

POSTADRESS

Socialförvaltningen
141 85 Huddinge

BESÖKSADRESS
Gymnasietorget 1

Tfn vxl 08-535 37800

sof@huddinge.se
www.huddinge.se

Innehåll

1 Allmänt om omsorgsavgifter och egenavgift	4
1.1 Omsorgsavgift	4
1.2 Egenavgift.....	4
1.3 Inkomstbegrepp	4
1.4 Giftna makar	4
1.5 Förbehållsbelopp/minimibelopp	5
1.5.1 Konstruktion och innehåll	5
1.5.2 Minimibelopp	5
1.5.3 Faktiska boendekostnader.....	6
1.6 Reducering av omsorgsavgift	7
1.6.1 Ensamståendes flytt till särskilt boende.....	7
1.6.2 När en av två gifta makar flyttar till särskilt boende	7
1.6.4. Bostadstillägg eller ekonomiskt bistånd.....	7
2 Beskrivning av avgifter	7
2.1 Omsorgsavgifter	7
2.2 Serviceinsatser:	7
2.3 Matdistribution	7
2.4 Måltidsavgifter.....	7
2.5 Trygghetslarm.....	7
2.6 Turbundna resor	8
2.7 Boendestöd	8
2.8 Kontaktperson.....	8
2.9 Daglig sysselsättning	8
2.10 Egenavgift.....	8
3 Beräkning av avgift för makar	8
3.1 Gemensamt boende.....	8
3.2 Delat boende	8
4 Särskilt boende	8
4.1 Boendeavgift.....	8
4.2 Måltidsavgift.....	9
4.3 Omsorgsavgift	9
5 Regler vid start, avslut och frånvaro.....	9
5.1 Start, avslut och frånvaro av serviceinsatser.....	9
5.2 Start, avslut och frånvaro av omsorgsinsatser	9
5.3 Måltidsavdrag	9
5.4 Trygghetslarm.....	9

5.5 Matdistribution	10
5.6 Start, avslut och frånvaro - egenavgift.....	10
6 Beslut och besvär.....	10
7 Övriga rutiner	10
7.1 Debiteringsrutiner	10
7.2 Beslut om avgifter, avskrivning och justering.....	10
7.3 Förändrade inkomster och/eller avgifter.....	10
7.4 Uppgiftsvägran	11
7.5 Återbetalning av felaktig avgift	11

1 Allmänt om omsorgsavgifter och egenavgift

1.1 Omsorgsavgift

Omsorgsavgift tas ut för omsorgs- och serviceinsatser i eget boende och i särskilt boende. Justering av omsorgsavgifter görs årligen per 1 februari enligt beslut i socialnämnden.

Omsorgsavgiften utgår med ett visst belopp per månad. Avgiften debiteras i efterskott. Biståndsbeslutet ligger till grund för avgiftens storlek. Högsta lagstadgade omsorgsavgift är en tolfedel av prisbasbeloppet multiplicerat med 0,5392. Den som bor i särskilt boende får sin avgift uppdelad i två delar: omsorgsavgift och avgift för måltider.

Särskilda avgifter finns för matdistribution, måltider, trygghetslarm, bårhusförvaring och bårhustransport.

1.2 Egenavgift

Enligt socialtjänstlagen 8 kap 1 § får kommunen ta ut en skällig ersättning, så kallad egenavgift, för insatser som inte rör vård eller behandling. Boendeinsatser inom socialpsykiatri är följande: hem för vård och boende, familjehem, stödboende och korttidsboende.

Egenavgiften räknas delvis av mot förbehållsbelopp enligt avsnitt 1.5. Måltidskostnader ingår i egenavgiften.

1.3 Inkomstbegrepp

Som inkomst räknas:

- Förvärsinkomster, hämtas från kunden och Försäkringskassan samt från Skatteverket
- kapitalinkomster, exempelvis inkomstränta, utdelning på aktier och obligationer, hämtas från kunden och Skatteverket
- ej skattepliktiga inkomster, exempelvis utlandspensioner, hämtas från kunden. De flesta länder betalar ut ett nettobelopp. Stäm av vad som gäller för det specifika landet.

Från avgiftsgrundande inkomst medges avdrag för underhållsbidrag som erläggs enligt dom eller avtal.

Undantag från inkomstberäkningen:

- Vårdbidrag som utgör ersättning för merkostnader, merkostnadsersättning och assistansersättning
- Barns inkomster och förmögenheter
- Introduktionsersättning för nyanlända
- Ersättning som betalas från kapitalförsäkringar
- Hemvårdsbidrag
- Förmögenhet påverkar inte avgiften.

1.4 Gifta makar

För gifter makar beräknas avgiftsutrymmet för var och en på grundval av hushållets sammanlagda inkomst, delat med två.

Vid delat boende uppstår merkostnader på grund av dubbla bostäder. I sådant fall ska avgiften för den som bor i särskilt boende beräknas på dennes egen inkomst om det blir fördelaktigt för hushållet.

Observera att ovanstående endast gäller gifta makar och inte sammanboendes inkomster, då det inte finns någon lagstadgad underhållsskyldighet mellan dem. Barns inkomster ska inte räknas med i avgiftsunderlaget.

1.5 Förbehållsbelopp/minimibelopp

Förbehållsbeloppet består av ett minimibelopp och den faktiska bostadskostnaden.

1.5.1 Konstruktion och innehåll

Med minimibelopp avses de medel som den enskilde behöver för att täcka normala levnadskostnader utöver bostadskostnad. Förbehållsbeloppet ska avräknas mot den enskildes nettoinkomster innan avgiftsutrymmet bestäms.

Reglerna om förbehållsbelopp tillämpas endast vid beräkning av avgiftsutrymmet. Reglerna innebär inte att kommunen ska betala ut medel till en kund för att denne ska kunna uppnå den i lagen angivna nivån för förbehållsbeloppet.

1.5.2 Minimibelopp

Minimibeloppet avser så kallade normalkostnader. Normalkostnaderna beräknas med ledning av Konsumentverkets hushållsbudget.

Minimibeloppet kan beskrivas som en lagstadgad lägsta skäligen levnadsnivå.

1.5.2.1 Minimibeloppets omfattning

Minimibeloppet ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.

1.5.2.2 Höjning av minimibeloppet

Kommunen ska under vissa förutsättningar fastställa minimibeloppet till en högre nivå (8 kap 8§ SoL). Detta gäller om den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. Behovet ska vara av varaktig karaktär (minst tre månader) och avse ett inte oväsentligt högre belopp cirka 1 % av prisbasbeloppet.

1.5.2.2.1 Kostnader för mat i särskilt boende och hemtjänst

Livsmedelsposten i minimibeloppet avser kostnad då samtliga måltider tillagas i hemmet. För den som bor på särskilt boende där måltidsavgift tas ut eller den som nyttjar matdistribution blir matkostnaden högre. Förbehållsbeloppet ska i dessa fall höjas med mellanskillnaden mellan den faktiska måltidsavgiften och livsmedelskostnaden i minimibeloppet.

1.5.2.2.2 Kostnader för mat för boende som betalar egenavgift

Kostnaden för mat är specificerad i egenavgiften. Livsmedelsdelen av matkostnaden ska rymmas inom minimibeloppet. Om den verkliga matkostnaden är högre på grund av kringkostnader eller distribution ska förbehållsbeloppet höjas med mellanskillnaden mellan den faktiska måltidsavgiften och livsmedelskostnaden i minimibeloppet.

1.5.2.2.3 Kostnader för hemmavarande barn

För den som har hemmavarande barn under 18 år ska till minimibeloppet läggas ett belopp per barn som motsvarar den så kallade riksnormen i socialtjänstförordningen

(2001:937) avseende ”personliga kostnader för barn och ungdom”.

Beloppets storlek varierar utifrån barnets ålder i intervallerna:

- 1 år, 1-2 år, 3 år, 4-6 år, 7-10 år, 11-14 år, 15-18 år.

Från beloppen ska avdrag för barnbidrag göras.

Avgift för plats i förskola eller fritidshem läggs till.

Är båda föräldrarna vårdnadshavare, ska vars och ens förbehållsbelopp höjas med hälften av den sammanlagda kostnaden för barn och avgiften för förskola eller fritidshem.

1.5.2.2.3 Underhållsbidrag

Det underhållsbidrag som en förälder betalar för sitt barn enligt 7 kap. 2 § föräldrabalken (1949:381) är en sådan kostnad som höjer förbehållsbeloppet.

Det underhållsbidrag eller underhållsstöd som utgår till ensamstående förälder kan anses täcka hälften av barnets levnadskostnader och hälften av avgifterna för förskola och fritidshem.

1.5.2.2.4 Extraordinära kostnader

Om den enskilde haft extraordinära kostnader till följd av t.ex. sjukdom, arbetsresor, funktionshinder, bosättning eller annat som ligger utanför ramen för de kostnader som förbehållsbeloppet ska täcka, kan höjning av förbehållsbeloppet medges efter individuell prövning. Detta under förutsättning att kostnaderna inte täcks av annat bidrag, t.ex. vårdbidrag, merkostnadsersättning, bilstöd eller högkostnadsskydd för öppen hälso- och sjukvård.

1.5.2.2.5 Övriga merkostnader

Förbehållsbeloppet kan räknas upp för arvode till godman/förvaltare.

1.5.2.3 Sänkning av minimibeloppet

Kommunen ska under vissa förutsättningar fastställa minimibeloppet till en lägre nivå (8 kap 8§ SoL).

För personer som exempelvis bor i särskilt boende kan hushållsel, del av kostnad för möbler och husgeråd samt kostnad för förbrukningsartiklar ingå i hyran. I sådana fall ska minimibeloppet sänkas.

Sänkning av minimibeloppet görs för dessa poster med

1/12 av prisbasbeloppet multiplicerat med 4% för hushållsel

1/12 av prisbasbeloppet multiplicerat med 5,5% för del av kostnader för förbrukningsartiklar, möbler, husgeråd

1.5.2.4 Justering av minimibeloppet

Enligt bestämmelserna för beräkning av förbehållsbelopp ska minimibeloppet justeras av kommunen i samband med förändringar i prisbasbeloppets nivå (prop 2000/01:149, s41).

1.5.3 Faktiska boendekostnader

Vid avgiftsberäkning ska kundens nettobostadskostnad avräknas från nettointkomsten. Med nettobostadskostnad avses den faktiska bostadskostnaden minskad med samtliga former av bostadsbidrag som kunden erhåller.

1.6 Reducering av omsorgsavgift

Avgiften för service, omsorg, trygghetslarm och matdistribution ska reduceras om kundens återstående medel understiger förbehållsbeloppet. Det är kommunens skyldighet att bevaka förbehållsbeloppet och besluta om reduktion av avgiften.

Beslutet ska omprövas vid förändrade förhållanden.

Det kan finnas andra skäl till nedsättning av avgiften. Detta prövas individuellt efter begäran från kunden.

1.6.1 Ensamståendes flytt till särskilt boende

För den som flyttar in på ett särskilt boende kan avgiften för omsorg reduceras, i det fall kunden inte klarar dubbla boendekostnader med bibehållet förbehållsbelopp.

Hela eller del av omsorgsavgiften reduceras i högst tre månader för att hinna avveckla den tidigare bostaden.

1.6.2 När en av två gifta makar flyttar till särskilt boende

När en av två gifta makar flyttar till särskilt boende, ska hänsyn tas till bådas inkomster och avgifter. Om den kvarboende inte har tillräckliga medel i nivå med förbehållsbeloppet ska medel överföras från den andra parten, under förutsättning att det finns ett positivt avgiftsutrymme. Prövning ska ske individuellt.

1.6.4. Bostadstillägg eller ekonomiskt bistånd

Den som trots befrielse från omsorgsavgift inte har tillräckliga medel kvar för sitt uppehälle, bör uppmärksammas på möjligheten att ansöka om bostadstillägg hos Försäkringskassan.

Den som vid tillfälliga eller akuta behov inte har tillräckliga medel kvar för sitt uppehälle bör uppmärksammas på möjligheten att ansöka om ekonomiskt bistånd.

2 Beskrivning av avgifter

2.1 Omsorgsavgifter

Nivå 1 – Hjälp i hemmet 0-29 timmar per månad

Nivå 2 – Hjälp i hemmet 30-69 timmar per månad

Nivå 3 – Hjälp i hemmet 70-99 timmar per månad

Nivå 4 – Hjälp i hemmet 100 timmar per månad upp till heldygnsoomsorg

Omsorgsnivåerna bestäms och debiteras enligt biståndsbeslutade timmar.

Timmarna avrundas nedåt.

2.2 Serviceinsatser:

Serviceinsatser består av städ, tvätt och inköp. Dessa debiteras med en avgift per biståndsbeslutad timme.

2.3 Matdistribution

Matdistribution debiteras med en fast avgift per månad. Måltidsavgift tillkommer.

2.4 Måltidsavgifter

Måltidsavgifter debiteras per portion, per dygn eller med månadsavgift.

2.5 Trygghetslarm

Trygghetslarm debiteras med en fast avgift per månad.

2.6 Turbundna resor

Turbundna resor är en avgiftsfri insats.

2.7 Boendestöd

Boendestöd är en avgiftsfri insats.

2.8 Kontaktperson

Kontaktperson är en avgiftsfri insats.

2.9 Daglig sysselsättning

Daglig sysselsättning är en avgiftsfri insats.

2.10 Egenavgift

Egenavgift tas ut om personen bor på hem för vård och boende, familjehem, stödboende och korttidsboende. Måltidskostnader ingår i egenavgiften.

3 Beräkning av avgift för makar

3.1 Gemensamt boende

För makar räknas hushållets sammanlagda aktuella inkomst ihop. Den delas sedan med två innan avgiften för respektive person beräknas.

Exempel

	Inkomst per månad
Person A	11 751 kr
Person B	9 417 kr
Summa inkomster	21 168 kr

Avgiftsutrymmet beräknas här på 10 584 kronor för vardera person.

3.2 Delat boende

Om den ena bor kvar i den gemensamma bostaden och den andra bor i särskild boendeform (eller om båda bor var för sig i särskild boendeform) ska avgiften beräknas som vid gemensamt boende.

Om det blir mer fördelaktigt för hushållet ska avgiften beräknas på vardera persons egen inkomst. Det kan till exempel vara aktuellt om den som har lägre inkomst flyttar till särskilt boende.

4 Särskilt boende

Den som bor på ett särskilt boende debiteras en avgift som består av följande delar:

- omsorgsavgift i nivå 4
- en måltidsdel

Delarna debiteras på samma faktura i efterskott.

Förutom omsorg och måltider debiteras den som bor permanent på ett särskilt boende en hyra som går direkt till hyresvärden. Hyresvärd kan vara antingen kommunen eller en extern fastighetsägare.

4.1 Boendeavgift

I socialtjänstlagen finns också ett högkostnadsskydd i form av högsta avgift för bostad i särskilt boende, som får debiteras i de fall boendekostnaden inte ska fastställas som hyra, (bostad som inte omfattas av hyreslagen, vanligtvis två- eller flerbäddsrums, eller bostad där hyresförhållande inte är upprättat).

Vid boende i delat rum gäller maxtaxans regler för boendeavgift och där debiteras

den boende 0,5539 av det vid varje tidpunkt gällande prisbasbelopp dividerat med 12.

4.2 Måltidsavgift

Måltidsavgiften täcker samtliga matkostnader vid heldygnsomsorg i särskilt boende.

4.3 Omsorgsavgift

Avgiften för heldygnsomsorg tas alltid ut enligt den högsta omsorgsnivån, nivå 4.

I omsorgsavgiften ingår inte kostnader för läkarvård och läkemedel.

5 Regler vid start, avslut och frånvaro

5.1 Start, avslut och frånvaro av serviceinsatser

Serviceinsatser debiteras enligt timtaxa och biståndsbeslut.

- Om serviceinsatsen påbörjas den 15 eller tidigare i månaden, debiteras full avgift enligt timtaxa och biståndsbeslut.

- Om serviceinsatsen påbörjas den 16 eller senare i månaden, debiteras halv avgift enligt timtaxa och biståndsbeslut.

- Om serviceinsatsen avslutas den 15 eller tidigare i månaden, debiteras halv avgift enligt timtaxa och biståndsbeslut.

- Om serviceinsatsen avslutas den 16 eller senare i månaden, debiteras hel avgift enligt timtaxa och biståndsbeslut.

Vid utebliven serviceinsats ska utföraren rapportera hur många timmar av insatsen som inte utförts. Till exempel vid korttidsboende, sjukhusvistelse eller om utföraren ställer in insatsen. Avdrag sker efter detta.

5.2 Start, avslut och frånvaro av omsorgsinsatser

Den månad omsorgsinsatsen startar eller avslutas debiteras en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med det antal dagar kunden fått hjälp. Samma princip gäller även vid förändrade nivåer.

Om kunden, minst sju dagar i förväg, avsäger sig samtliga omsorgsinsatser sju dagar i följd eller mer reduceras avgiften motsvarande antal dagar som kunden av sagt sig hjälpen. Avgiften reduceras med en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med det antal dagar kunden av sagt sig hjälpen.

En tillfällig förändring av enstaka insats under månaden, där biståndsbeslutet inte har ändrats, leder inte till något avdrag.

Vid sjukhusvistelse reduceras avgiften för omsorgsinsatser i hemtjänst. I särskilt boende reduceras avgiften för omsorg och måltider. Avgiften reduceras med en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med det antal dagar kunden vistats på sjukhus.

5.3 Måltidsavdrag

Avdrag på måltidsavgiften vid särskilt boende medges endast vid frånvaro helt dygn. Avgiftsnedsättning ska medges när vissa måltider inte äts på hem för vård och boenden eller familjehem.

5.4 Trygghetslarm

För trygghetslarm debiteras hel månadsavgift oavsett när trygghetslarmet har

installerats eller återlämnats.

5.5 Matdistribution

För matdistribution debiteras hel månadsavgift oavsett när i månaden insatsen startar eller avslutas. Vid uppehåll hel månad, utgår ingen avgift.

5.6 Start, avslut och frånvaro - egenavgift

Egenavgift debiteras från första till sista insatsdagen. Vid frånvaro görs inget avdrag för boendet men för mat enligt avsnitt 5.3.

6 Beslut och besvär

Beslut om avgifter är myndighetsutövning. Socialnämnden beslutar om delegation. Kunden har rätt att överklaga sitt avgiftsbeslut genom förvaltningsbesvär enligt Socialtjänstlagen 16 kap 3§.

Prövning av kommunernas tillämpning av taxebestämmelser överklagas genom laglighetsprövning enligt Kommunallagen 10 kap.

7 Övriga rutiner

7.1 Debiteringsrutiner

Avgifter debiteras månadsvis i efterskott.

Faktura sänds ut omkring den 15:e varje månad med förfallodag den sista i månaden. Lägsta avgift som faktureras per månad är 50 kronor. Mindre belopp än 50 kronor blir kvar på kundens avgiftskonto och debiteras när 50-kronorsgränsen är uppnådd.

Avgift för utsändande av skriftlig betalningspåminnelse tas inte ut i enlighet med gällande förordning (Förordning om ersättning för inkassokostnader mm SFS1981:1057) för omsorgsavgifter. Vid försenad betalning utgår däremot dröjsmålsränta enligt gällande räntelag.

Obetald faktura skickas till inkassoföretag enligt kommunens gällande rutiner.

7.2 Beslut om avgifter, avskrivning och justering

Kunden ska få ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår hur avgiften beräknats. Om kunden uppger felaktiga uppgifter till beräkningsunderlaget kan beslut om ny avgift samt justering ske för högst tre månader bakåt i tiden. Samtidigt som beslut om avgift delges, ska kunden få en information om hur beslutet överklagas.

7.3 Förändrade inkomster och/eller avgifter

Kunden är skyldig att anmäla förändrad inkomst och bostadsförhållande. Kommunen kan kontrollera de uppgifter som är offentliga hos andra myndigheter. Efter kontroll kan avgiften ändras.

En avgift ska förändras om något förhållande som påverkar avgiftens storlek förändras. Kommunen har ansvar att utreda om kunden har behov av ett högre förbehållsbelopp. Kunden måste vara behjälplig med att lämna uppgifter som ligger till grund för beslutet.

I takt med att prisbasbeloppet förändras kan en justering av avgiften göras utan föregående underrättelse till kunden. Dock ska ett nytt avgiftsbeslut sändas till kunden varje år, enligt årliga uppräknings fastställda i socialnämnden och andra bestämmelser exempelvis ändrade prisbasbelopp, skattebestämmelser, tjänst- och kapitalinkomster.

7.4 Uppgiftsvägran

För kunder som avstår från att lämna uppgifter för avgiftsprövning på avsedd blankett, används de senaste kända inkomsterna som avgiftsunderlag.

För kunder som avstår att lämna uppgifter för avgiftsprövning genom att kryssa i detta på avsedd blankett, debiteras högsta avgift för sin insats.

7.5 Återbetalning av felaktig avgift

Om kunden har debiterats för hög avgift på grund av felaktig handläggning i kommunen, ska kommunen återbetala mellanskillnaden mellan den för höga avgiften och den korrekta avgiften så långt tillbaka i tiden som beslutet gäller.

Återbetalt belopp ska inkludera ränta enligt gällande referensränta.

Om kunden har betalat för låg avgift för att oriktiga inkomstuppgifter har lämnats kan mellanskillnaden mellan den rätta avgiften och den för låga avgiften återkrävas så långt tillbaka som beslutet gäller.